

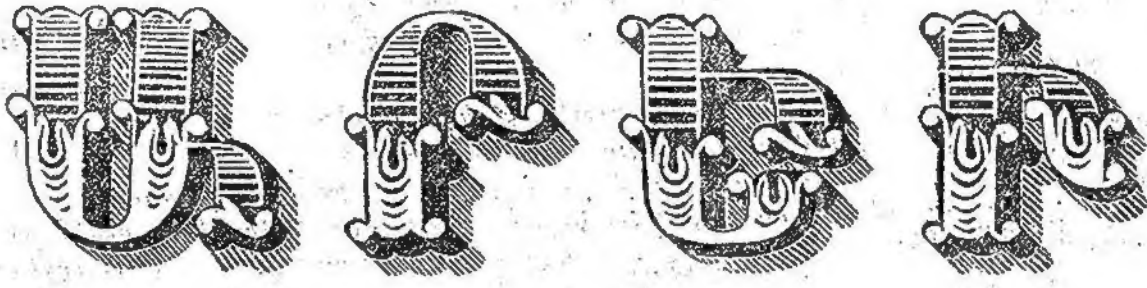
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

Տարեկան Վեցամսեայ	
6979800 . . . 2. Ո. 80	40
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ ԹԲ. 20	10

ՍՏԱՆԴԱՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴՈՒՍԵՆ ՏԵՐԵՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ ԼԵՒՈՆ ՍԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀՆՈՒՆ ՕՐԿԱՆ

40 ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐԱՐԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՍ

ԽՐԱԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏԵՐԵՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան Վեցամսեայ, Թիւ 18

ԱՂԵՐԱՍԱՀԱՆԱՆ

ՀԱՏԸ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԶԵՆՈՒՄԻՆԵՐԸ ԶԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՐԵՆԴԱԿԱՐԴԱՆԵՐ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԵՐԵՆԴԱՆ

ԱՆԱՊԱՏԷՆ ԱՐԶԱԳԱՆԳ

Ա.

Չայն բարբառայ յանապաթի...
—Ո՛ր, անապատը արձագանգ կուտայ անապատին, ինչ որ կը ցուցնէ թէ անապատին մէջ մարդ կայ եւ զեր, կամ անապատ կարծուած սիրտերուն մէջ զգացում, մարդու, Հայու զգացում կայ եղեր...

Կը խոստովանիմ որ եթէ ոչ աւելին գէթ այսքանին կ'սպասէի Մեր կեանքին մէջ պահեր կան ուր կ'զգանք թէ մեր սովորական անհնազանդ լուսադոյն ենք։ Ընդհանրապէս՝ զանազան կը պարտինք մեծ ցնցումներու։ Երբեք մեր հոգիին երեսն կարծես վար կ'առնեն ինչ որ զայն կը ծածկէր իրեն կեղեւ մը, և թոյլ կուտան որ հոգին երեսն իր ամբողջ մերկ ու հարազատ էութեամբ... Եւ կ'հաւատամ որ մարդոց հոգիները, բոլոր հոգիները, ի բնէ ազնիւ ու մարդու են և չընկալան են որ զանազան կ'աղտոտէ, կը կարծադրէ ու աղտոտութեան խաւով մը կը ծածկէ։ Կը հաւատամ նոյնպէս թէ երբ պատահիր հոգին ինքզինքն ցուցնէ մերկ ու մարդու, այսինքն ամէն հոգիներու սկզբնական վիճակովը, անկարելի է որ ուրիշ հոգիներ ինքզինքն չեն չանշանաւ անոր մէջ, անոր յայտնած զգացումներն, անոր ցուցած լոյսն, չգրաւորին, իրենց կարգին չընդունին և իրենք ալ չընդունեն այդ լոյսը... Բայց այսքան մը Մեծերին քան հոգեւանութիւն, նոյն իսկ «առ համեստութեան», անոնց համար որ ատկէ բան մը կը հասկնան, արդէն շատ է քիչ չէ քաղաքական յոգեւածի մը մէջ...

Պոտի խօսքին այս սխալներէն վերջերս ուղղուած միտքեան, այս, միտքեան կոչին հակահակ յարազատ արձագանգին, անոր տրուած պատասխաններուն վրայ։

Մէկ կողմ կը թողուծ բերանացի յայտնուած կարծիքները, որովհետեւ գրաւորները աւելի որոշ ու հաստատ հիմ մը կ'ընծային և «չին ուսած» ըլլալու կասկածն ալ չեն թողուր...
Զորս նման ունիմ ձեռքս։ Շատ չէ, ինչպէս կը տեսնէք։ Բայց չորսն ալ յատկանշական, պիտի ըսէի նոյն իսկ «ներկայացուցչական» նամակներ են, թէպէտ և հեղինակները ինքզինքնին միայն կը ներկայացնեն և ու ե խումբի անունով չեն խօսիր հոն։

Առաջինը զոր տապալ հին յեղափոխականն մըն է, որ հիմա ոչ կուսակցական, բայց թուով ազգային մը եղած է՝ որուն անունը յաճախ կը յիշուի եղբայրահայ ազգային կեանքին մէջ։ Երկրորդը իրենց անունով են և հրապարակ համակրութեան այդ գիրը, որմէ առջ մը իսկ չեմ կրնար հրատարակել, որ և է թուով անունով չեն խօսիր հոն։

Առաջինը զոր տապալ հին յեղափոխականն մըն է, որ հիմա ոչ կուսակցական, բայց թուով ազգային մը եղած է՝ որուն անունը յաճախ կը յիշուի եղբայրահայ ազգային կեանքին մէջ։ Երկրորդը իրենց անունով են և հրապարակ համակրութեան այդ գիրը, որմէ առջ մը իսկ չեմ կրնար հրատարակել, որ և է թուով անունով չեն խօսիր հոն։

Առաջինը զոր տապալ հին յեղափոխականն մըն է, որ հիմա ոչ կուսակցական, բայց թուով ազգային մը եղած է՝ որուն անունը յաճախ կը յիշուի եղբայրահայ ազգային կեանքին մէջ։ Երկրորդը իրենց անունով են և հրապարակ համակրութեան այդ գիրը, որմէ առջ մը իսկ չեմ կրնար հրատարակել, որ և է թուով անունով չեն խօսիր հոն։

Կել, ունէր սա՛ մասնաշաղկապներն ալ որ կարծես բաւերը բաւական հնչեղ չգտնելով իր արտայայտելու գաղափարին համար՝ ուրիշ հնչում մըն ունի մըն ալ կ'ընկերանար... Հայ խմբագիրներն ու ինչ տարրերն ալ գաղափար մը կ'ազմել տուեր են քեզի, ո՛վ իմ... Երբեք չեմ հաճոյք պատճառեց ինձի, անով «Արեւ»ի հանգանակութիւնը ծնունդն ալ կարենալու համար... Երկրորդը՝ Դաշնակցականն մը կուգար և կ'սպասէր հարկաւ որ ամենէն չահեկան եղած ըլլայ։ Արդարեւ այդպէս է և այդ պատճառաւ է՛ն վերջի կը պահեմ անոր վրայ խօսելը։

Միւսը՝ Դահիբէ բնակող Ռամկավարի մը կողմէն գրուած է՝ Աւելցնում թէ անոր հեղինակը այն Ռամկավարներէն է որոնք նախապէս տարիներով յեղափոխական կուսակցութեան մը պատկանած են։ Ահաւասիկ անոր գլխաւորագոյն հատուածները։

«Ձեր վերջին յօդուածները խիստ նպատակաւորաբար են, ճշմարտութիւնն է զոր ըսել համարակիւր այնքան ալ դուրսէն չէ։ Իսկ զի ազգ, տակաւին սիրտ ու համբերութիւն ունի տանելու պատակաւ տուներու, կուսակցական չորս հոգիներուն վրած նամակութեանց տաժանքը։

«Մարդ յուսահատութեան կը մղուի ստուգ, մտածելով թէ արդեօք սա՛ ազգին մէջ պիտի կրնանք գեղեցիկ, միաբան ու հաւաքական գործի մը կատարումը տեսնել։

«Մեծըցը ցոյց տուած էք արդէն, այս պատուաւ կուսակցութեանց յաւակնութիւններուն բարձունքն է, եւ պիտի ըսէի բոլոր կուսակցութեանց լուծումը եթէ նախ սա՛ թողուր խնդիրը լուծուէր... Բայց կէտ մը կայ, պիտի չուզէի լուծուիլ մարմնով մը կամ մարմիններով։ Երբ անոնց սիրտ պիտի չկառուցուէր զօրաւոր, միակ և գործն ազգային մարմնի մը, ազգային պաշտպանութեան հոգի ու անաւոր գործի մը։ Ո՛ր տղաներու գործ է ազգ, ո՛ր ալ վերջերս ազգաներու... մէջ ծակուէր հարուստներէ կրնար կազմուիլ այդ գործի մը, ո՛ր նամակ, շատախօս և տղիտուկ կուսակցականներէ։ Եւ սակայն պէտք է այդ գործի մը կազմութիւնն ու տեսնուող գործունէութիւնը, կարող իր մէջ հայեցնելու բոլոր բնութիւնը կուսակցական մտկոյնադրութեանց։ Կարելի՞ է այդ...»

Միւսը՝ Դահիբէ բնակող Ռամկավարի մը կողմէն գրուած է՝ Աւելցնում թէ անոր հեղինակը այն Ռամկավարներէն է որոնք նախապէս տարիներով յեղափոխական կուսակցութեան մը պատկանած են։ Ահաւասիկ անոր գլխաւորագոյն հատուածները։

«Ձեր վերջին յօդուածները խիստ նպատակաւորաբար են, ճշմարտութիւնն է զոր ըսել համարակիւր այնքան ալ դուրսէն չէ։ Իսկ զի ազգ, տակաւին սիրտ ու համբերութիւն ունի տանելու պատակաւ տուներու, կուսակցական չորս հոգիներուն վրած նամակութեանց տաժանքը։

զերթէ ամբողջութեամբ, թէպէտ արտօնուած չըլլած ստոր ու թէպէտ չկարծեմ, հակառակ փափաքին, զայն բոլորովին թէթեւեղել իր ինձի համար չափազանց փափաքել յաւերժէն։ Այնքան գեղեցիկ ու նպատակաւորաբար է անոր չուզեցի իմ դատարարել անոր ընծայած պաշտպանութեանն, ուստի անոր վրայ կը վերջացնեմ այս առաջին յօդուածը։

«Աստուած Գու արեւն օրնէ, խմբագրապետ «Արեւ»ի, որ այս վերջերս սկսած ամէն թիւի մէջ հայրենասիրութեամբ զեղուն հոգիով լեցնել ինքի խմբագրականի սխալներուն մէջ։

«Միւսը կը չեմ որ այսպէս կը մտածեմ զեղ կարգալէ ետքը։ Նստիք, թերեւ ամէնքը, այսպէս կը խորհն, ամէն անգամ որ «Արեւ»ը կը փնտռեն, ու զեղ կարգալէ վերջ մէկը կը փնտռեն, բայց մը հազարդելու համար ուրիշին, անկէ՛ զոր գուն կը հազարդելու իրենց։

«Կան մարդիկ որ պէտք ունին, անոնց վրէժն պէտք կ'զգան ինքզինքնին ծածկելու պիտակի մը, հովանաւորութեան մը, իրենցմէ դուրս ուրիշներէ եկած հմայքի մը ներքեւ, ուրիշին գոյնը իրենց փնտրադարձելու... Դուռն, ընդհակառակն, որքան կը թօթափու մըն ինչ որ դուրսէն եւսած, որչափ կ'զգաս ու կը խօսիս ոչ կուսակցականի մը սիրտով և բերնով, ա՛յնքան աւելի։

«Կան մարդիկ լայրկեանին հոգեբանութիւնը բռնած՝ գրուած է անգը։

«Այո՛, եկած է ժամանակը, որ ամէն ոք միայն իբր Հայ, միայն իբր Հայ խորի ու ապրի պղծիկ կերպով պէտք է չիմանին, հայրենները, նկատումները պէտք է ուրացուին մեծ, անփոխարինելի, գերազանցապէս բարձր ու ազնիւ զգացումի մը առջեւ, որ մահու մերձ Հայրենիքի մը խորհուրդին տուած կոչիմէն կը ծնի ամենուրեք սրտին մէջ։

«Բայց աղբիւր մեծամասնութիւնը, ա՛յ, ամենալավ կ'ըսեմ աս, տակաւին հեռի կը թուի ըլլալ վայրենանքի վայրը, պատկանող զգացումէն, ինչպէս... Բայց պատմութիւնը պիտի չուզէ ինչ իսկ ասանկ հարցումի մը պատասխանին, ու ամէնքը մէկանց պիտի երթարկէ իր արդար, անողորմ դատարարին, միայն մէկ քանիներու յանցանքին համար, ա՛յս է անաղորոյն զբախտութիւնը։

«Դուք չարեանակցեցէ Ձեր հրապարակապէր անկեղծութիւնը հրատարակել Ձեր բնմէն, ուսկից ձայնը կարելի է հասցնել ամէն սրտի, մի՛ յուսահատեցէրեք, խորհելով թէ այս անապատ երկրին մէջ կրնայ կորսուիլ անիկա։ Եթէ ամէն թիւով սիրտ մը շահէր, հոգի մը վերած կ'ըլլար հայրենասիրութեան խումբին առջեւ։

«Ինձմէ աւելի գէթ երջանիկ էք դուք, վասնզի գտնէ չունիք այնքան խոր և ընդարձակ տեղեկութիւններ մեր ազգային կեանքի մասնաշաղկապներէն։ Երբեք ամէնքը ամէն օր տընթութեամբ կը համակեն իմ սիրտս... Այս պատճառաւ ալ, այսինքն քաջ ուրիշ պատճառներէ որոնք հոգեկան ուժի հիմ կը չեն ձեր մէջ, դուք իրաւունք ունիք աւելի յուսալից լինելու մեր ազգային պաշտպանի վրայ, ու ըստ այնմ, ձեր ամենէն սրտեղ որ ջգայնաւ տուրդերուն առկէն ալ թոյլ տալու որ յոյսի ճանաչներ դուրս ցուցնեն տրամաւորութիւններ ձեր թեանց վրայ...»

ՎԱՀԱՆ ԹԵՐԵՆԴԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ . . . ԵՐԵԲ ՀԱՅԵՐՈՒ ՂԵՄ

Գերման բարբարոսութեան հաւասար եթէ բան մը կայ, ան ալ գերման անպատկառութիւնն է... Եթէ կայ բան մը որուն խօսքը պէտք է չոր քան, յաւերժանա յաւերժան, Գերմանացիք բնութենին անգամ անհէ՛ն, ան ալ «չեղործութեան բռնաբարում»ի վտանգաւոր խօսքն է։ «Կախում մարդուն տան մէջ չուանի խօսք ընդ», կ'ըսեն Ֆրանսացիք... Շահանաւթեան ինչպէս զեղ հաւակութիւնն պէտք է զեղիլը պիտի և ինչպէս պիտի չեղործութեանց վայրագ բռնաբարութիւնը, որովհետեւ ատենը մէջ մը «չեղործութեան բռնաբարում»ի մեղադրանքներ ուղղեն այս կամ այն անբարութեան...
Մասնով է որ ամիսներով վերաբանեցան Ամերիկայի հետ, անտեսեան յամառութեամբ մը, պնդելով թէ զենքի և ուղղութեամբ ատաղձը Դաշնակցութեան թեմէն կը կազմէ Ամերիկեան չեղործութեան բռնաբարում մը։ Հիմա ալ անգլիան վայնաստեւ մը փրցնելու վրայ են՝ որովհետեւ Դաշնակցները, Յոյն կառավարութեան լոյն հաւանութեամբ, Ամերիկի զօրք հաներ են՝ օգնութեան փութալու համար այս վերջնային դաշնակց ազգի մը... Դաշնակցները բռնաբարել են Յունաստանի չեղործութիւնը... Բարբի հոգիներ

Բայց կ'սպասէ՞ք որ միշտ Հապէ-չեստան այս մարդիկ չեղործութեան խնդիր հանէին և այն ալ՝ երեք Հայերու պատճառաւ...
Այո՛, Ասիա-Ապագայի երեք Հայերու պատճառաւ, որոնք Ֆրանսական բանակին մէջ կամուր որ արձանագրուին ու անցալի կամար տեղական իշխանութեանց կը դիմեն։ Արդ, գերման հիւպատոսը կ'իմանայ ասիկա, — այս մարդիկը ինչ չեն իմանար որ — ու Հապէչ կառավարութեան ծանուցադիր մը կուտայ՝ ըսելով որ «հապէչական չեղործութիւնը չարաչար բռնաբարուած պիտի ըլլայ եթէ խնդրուած անցալիները արտաքին երեք Հայերուն, որոնք կը մեկնին ծառայելու համար պատերազմիկ ազգի մը բանակին մէջ...»

Այի ի բերան չէ՞ք մնար կարգալով այս պատմութիւնը։

Ու կը մտածէ՞ք նաև անոր հակապահանջները զուգընթաց կողմին վերջապէս, մեծագոր, անպարտելի Գերմանացի զոր կ'ըլլայ, իբր կ'անցնի, ծանուցադիր կուտայ, որովհետեւ Ֆրանսական բանակը պիտի զօրանայ երեք հայ կամուսներու յաւելումովը...

Ըսելիք չի կայ, Գերման հանձարը դիմէ ամէն ինչ նախատեսել, կանխահաշիւ...
Մ. Ս. ԿԻՐՈՅԵԱՆ

Ս. Գ. — Ընթերցողներուս սիրտը հանգարտեցնելու համար, աւելցնեմ որ հապէչական կառավարութիւնը կարեւորութիւնն չէ տուած գերման հիւպատոսին բողոքագրիկն, և իր չեղործութիւնը խնդիր կատարելու հանգստութեամբ բռնաբարած է՝ արտօնելով երեք Հայերը որ մեկնին զէպի Ֆրանսական պատուոյ ու զեղեցանքութեան դաշտը։ Յաւելութիւն մեր կարծիք հայրենակիցներուն Գերմանին դէմ կուտելով անոնք կուտան պիտի ըլլան իր սիրակցորդ միջակցին ու մեր սիրակց թշնամի Տանկին դէմ։ Մէկ գնդակով երկու թռչուն... Ե՛ր, երկու վայրէ դադան մէկէն պիտի զարնեն։

Մ. Ս. Գ.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԻ

«ՀԱՅԿ. ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»

«Արեւ»ի հանգանակութեան արդիւնք վերջին անգամ հասած էր՝ Բանի մը ապաւինիմով՝ Գ. Ո. 5770ի։ Սոյն գումարին 5000 դրամով այսօր Քեթի Լիօնէի, գնեցիմ Բարիկի վրայ չի մը, p. 93302, Վան. Պողոս փառա Նուպարի անգլան. Շանթի օրուան սակով, nr k. 355.50, Գ. Ո. 5000ի փոխարէն ստացուած չիմն գումարն է 30. 1406.50, ինչ որ 30. 110ի բացառիկ օտմը կը ցերեպայցնէ յօդուս նպատակին։

ՊՈԼՍՈՑ ԴՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՌԶԵԻ

11

ՄԵՐ ԳԵՐԻՆԵՐԸ

Ինչ անոնց պատեցայ Մուստոթ թուրք գերիներուն լանաւանդելին։
Բանի մը հարկու հոգի են հոն, խուռուած հանգստաւէտ վրաններու տակ։ Անոնք կ'աշխատեն, քիչ-քիչ, ճամբաներու շինութեան և այն անհամար բռնաբարութեան ցամաք հանումին որոնք Դաշնակցները պարենասիրելու պիտի ծառայեն։

Կը վստահեցնեմ որ այցելութեան ինձի շատ հաճոյք չպատճառեց։ Մարդ սիրտ-խառնուած կ'զգայ սասանկ արարածներու հետ խօսակցելով։

— Ուրեղացիք եւ, դուռն որ մոյրութ կ'ոյժ մը պէս երեսն ի վեր կը նստի...

— Գոնիւղը, հեհեհիւ, — ինչո՞ւ կը կուռն մեզի դէմ... Այս հարցումին աչքերը աւելի խոշոր կը բացուին, և թեւով քիթը սքըլով։

— Պիւմ, հեհեհիւ...
Տարակոյսի պէտք չկայ, այս մարդը չի խաբար, ան չի գիտեր ճշմարտապէս թէ ինչո՞ւ և որք՞ դէմ կը կուռն։ Բառին բովանդակ անուամով «անբան» մըն է ան, և իր բոլոր ընկերները նոյն կապաւորին վրայ թափուած են, ամէնքն պատասխաններն ալ նոյն խմբով... Կամ անխմաստութիւնը կը ներկայացնեն։

Աւելորդ է խօսակցութիւնը աւելի ստուգ տանել, մասնաւոր թէ մուշկի հոտ չիգար իրենցմէ և մեր նաւաղները եկած են ինձի խմբին թէ «ծովային» գերիներու խումբ մը բերուած է, ինչ որ մեզ աւելի կը հետաքրքրէ։

Կը վրեժով այցելութեան երթալ այս վերջիններուն, ... շրմաւորին վրայ՝ ուր գերեւը հաւաքած են։

Ինչ տոմարաւորներն դէմքեր Մեջերին երեսասարդներ կան ու ծեղեր։ Նիւարներ կան որոնք ստեղծ կ'ազգեն և գերեր՝ որոնք նարայ կը քրտնի կարծես, ուսման փաթիկը ունենումնք ֆէն և ուսման ալ Միւրիցայիներու ճերմակ գոգալը։ Կը ծխեն և մեծ աղմուկով կը խօսակցեն՝ մեր մէկ քանի նաւաղներուն աշակերտը հակողութեանը տակ։ Գրեթէ ամենքն ալ մաքսահաններ են, զանազան նաւերու կողմէ «յանցանքի վրայ» բռնը բան և խմբուած այստեղ՝ սպանելով որ իրենց մասին որոշում մը տրուի։

Ամէնէն առաջ ֆաքրանները կը հարցաւորեն։

Առաջինը կրտսեր յոյն մըն է։ Մորթը կուռն է՝ փոկի մը մորթին պէս։ Ձեռքի խոշոր շարժումներով ինձի կը պատմէ իր ծովագայի կեանքը։

— Երեսուն տարի առաջապատանով նաւարկութիւն ըրած եմ։ Ամբողջ Սև Մուր գոց դիտեմ, և միշտ իսկ անգամ

(*) Սոյն շարքին առաջինը, «Մասնակ» մէկ հանգիստով մը, տե՛ս «Արեւ» թիւ 50։

ՍՈՒԷՏԻՈՅ

ԴԻՒԹԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ե.

ԽԱՂԱՂ. ԲԱՅՑ ԱՆՊԱՎԱԻՑ ԾԵՐԱՆ ՄԻ.

Յարձակումները կ'ընդհատուին

Օգոստոս 17ին, հայ կտրիճները տա-
կաւին կը շարունակէին իրենց հետա-
դաւանները, երբ Գալլիանի կողմէն հրա-
ժարեցին զինուորական պահպանող զինուոր-
ներէն էին, որ տեղի ունեցող խռովումն ալ հե-
տեքինն առած՝ այդ կողմէն Հայոց դեր-
քը ճեղքելու ուղած էին: Բայց տեղւոյն
հայ պահակախումբը թիթեւ հրացանա-
ձգութեամբ մը յաջողեցաւ փախչելու ու
ցրուել զանոնք: Սերկոյեան զէմ Թուր-
քերը յարձակում մ'ալ Պիթիասի կողմէն
փորձեցին, բայց հոն ալ հերոսական դի-
մադրութեան մը բաղինով՝ լեզապատառ
փախան:

Օգոստոս 18ին, խուճ մը հայ կտր-
իճները գիւղերը ելան ու հետքին վե-
րադարձան, հետեւին թերեւով Զօգալլի
Մուհամմէտ կողմէն թալանելու Թուրք մը,
գործ Պիթիասի մէջ ձերբակալած էին:
Այս թշուառականը հարցաքննուելէ յե-
տոյ, զօրանցին առջեւ հրացանի բրա-
նուեցաւ:

Թուրքերը, օգոստոս 15ի և 16ի ճա-
կատարարներով իրենց դասը առած՝
ալ բաւական ժամանակով մինչեւ սեպտեմ-
բը — չհամարձակեցան Հայերուն վրայ
ընդհանուր յարձակում գործել: Վերո-
յիշեալ ընդհարումները այդ երկու մեծ
ճակատամարտներուն յետմնաց քաճա-
ղանքներն էին, կամ թէ ընդհանրապէս
հակութիւնը պահպին և յատկապէս
ընդհարումներուն որոնք սկիզբէն ի վեր
գրեթէ ամէն օր տեղի կ'ունենային և ու-
րոնք ի հարկէ անխուսափելի են զէմ առ
զէմ կ'անդնան: Երկու թշուար մեծերու
միջեւ, Այս փոքր ընդհարումներուն մէջ
տակալն, Հայերը անվրէպ յաղթող կը
հանդիսանային, և օր չօր ըլլայ որ մէկ-
երկու սպայ և քանի մը զինուոր չի
ստակէին հայ կտրիճներու զօգնականէն,
մահաւանդ Պիթիասի և Հայի-Հայիկ-
լի կողմերը՝ ուր այս ընդհարումները
աւելի յաճախ կը պատահէին:

Թուրքերը, օգոստոս 15ի և 16ի ճա-
կատարարներով իրենց դասը առած՝
ալ բաւական ժամանակով մինչեւ սեպտեմ-
բը — չհամարձակեցան Հայերուն վրայ
ընդհանուր յարձակում գործել: Վերո-
յիշեալ ընդհարումները այդ երկու մեծ
ճակատամարտներուն յետմնաց քաճա-
ղանքներն էին, կամ թէ ընդհանրապէս
հակութիւնը պահպին և յատկապէս
ընդհարումներուն որոնք սկիզբէն ի վեր
գրեթէ ամէն օր տեղի կ'ունենային և ու-
րոնք ի հարկէ անխուսափելի են զէմ առ
զէմ կ'անդնան: Երկու թշուար մեծերու
միջեւ, Այս փոքր ընդհարումներուն մէջ
տակալն, Հայերը անվրէպ յաղթող կը
հանդիսանային, և օր չօր ըլլայ որ մէկ-
երկու սպայ և քանի մը զինուոր չի
ստակէին հայ կտրիճներու զօգնականէն,
մահաւանդ Պիթիասի և Հայի-Հայիկ-
լի կողմերը՝ ուր այս ընդհարումները
աւելի յաճախ կը պատահէին:

Թուրքերը, օգոստոս 15ի և 16ի ճա-
կատարարներով իրենց դասը առած՝
ալ բաւական ժամանակով մինչեւ սեպտեմ-
բը — չհամարձակեցան Հայերուն վրայ
ընդհանուր յարձակում գործել: Վերո-
յիշեալ ընդհարումները այդ երկու մեծ
ճակատամարտներուն յետմնաց քաճա-
ղանքներն էին, կամ թէ ընդհանրապէս
հակութիւնը պահպին և յատկապէս
ընդհարումներուն որոնք սկիզբէն ի վեր
գրեթէ ամէն օր տեղի կ'ունենային և ու-
րոնք ի հարկէ անխուսափելի են զէմ առ
զէմ կ'անդնան: Երկու թշուար մեծերու
միջեւ, Այս փոքր ընդհարումներուն մէջ
տակալն, Հայերը անվրէպ յաղթող կը
հանդիսանային, և օր չօր ըլլայ որ մէկ-
երկու սպայ և քանի մը զինուոր չի
ստակէին հայ կտրիճներու զօգնականէն,
մահաւանդ Պիթիասի և Հայի-Հայիկ-
լի կողմերը՝ ուր այս ընդհարումները
աւելի յաճախ կը պատահէին:

Հայերու առեւտրը եւ ռազմականները
կը պակսին

Իրերու այս յոյժ նպատակաւ ըն-
թացքը ժողովուրդը ծայր աստիճան ու-
ղեւորած էր և երկու ըստած բանը ան-
հետացած էր ամենուրեք սիրտերէն: Ապա-
քէն, թշուարն փառութիւնը յաղթող
վերջ, Հայերը ալ երբեք յուսակաւոր
պիտի չըլլային: Եթէ աւելի ահաւոր
թշուարի մը անօթութիւնը վրայ դառնալով
անոնց խանդը ու եռանդը չի ջլատէր
Մեր շարքը և քաղաքի լեռնակները
կարելութեան սահմանին մէջ ասոր ալ
ճարը գտան: Ամէն գիշեր հարիւրի չափ
երկատարներ խուճերու զաճումով
չըլլալով թուրք գիւղերուն վրայ կ'ար-
շաւէին և պետք եղած ուսելիքն ու ար-
մուրդը կ'առնէին: Երբեք չըլլալով
Այսպէսով կարելի էր գնա ժամանակ մը
աղէկ-զէջ ապրել: Բայց յաճախ ռազ-
մական թիւ նուազութիւնն ալ զգալի է-
ղաւ: Ուրիշ պիտի գտնէին անգամներ
քանի որ ամէն կողմէն թշուարի զինուոր-
ներէ պաշարուած՝ ու է ճամբայ չու-
նէին: Ինչ պիտի ընէին երբ այս երկու
կիսական նիւթերը ջոկողովն պակ-
սէին, անձնատուր ըլլալուց ապա ոչ մէ-
կուն մտքէն կ'անցնէր: ամէնքը կը նա-
խընտրէին իրենց սիրական լեռներուն
վրայ սովամահ մեռնել, քան թէ Թուր-
քերուն յանձնուել և անոնց ձեռքէն
զանցել իրենց մահը և իրենց ընտանիք-
ներուն անարգութիւնը: Արդարեւ, գիւ-
րին էր գուշակել թէ, իրենց այս հերո-
սական զինուորականներէն և թշուա-
մէն պատճառած կորսնցներէն ու ծանր
կորուստներէն վերջը, այս վերջնոյն
կատարութիւնն ու վրէժխնդրութիւնը
այլեւս չափ ու սահման պիտի չունենա-
նային...

Իրերու այս յոյժ նպատակաւ ըն-
թացքը ժողովուրդը ծայր աստիճան ու-
ղեւորած էր և երկու ըստած բանը ան-
հետացած էր ամենուրեք սիրտերէն: Ապա-
քէն, թշուարն փառութիւնը յաղթող
վերջ, Հայերը ալ երբեք յուսակաւոր
պիտի չըլլային: Եթէ աւելի ահաւոր
թշուարի մը անօթութիւնը վրայ դառնալով
անոնց խանդը ու եռանդը չի ջլատէր
Մեր շարքը և քաղաքի լեռնակները
կարելութեան սահմանին մէջ ասոր ալ
ճարը գտան: Ամէն գիշեր հարիւրի չափ
երկատարներ խուճերու զաճումով
չըլլալով թուրք գիւղերուն վրայ կ'ար-
շաւէին և պետք եղած ուսելիքն ու ար-
մուրդը կ'առնէին: Երբեք չըլլալով
Այսպէսով կարելի էր գնա ժամանակ մը
աղէկ-զէջ ապրել: Բայց յաճախ ռազ-
մական թիւ նուազութիւնն ալ զգալի է-
ղաւ: Ուրիշ պիտի գտնէին անգամներ
քանի որ ամէն կողմէն թշուարի զինուոր-
ներէ պաշարուած՝ ու է ճամբայ չու-
նէին: Ինչ պիտի ընէին երբ այս երկու
կիսական նիւթերը ջոկողովն պակ-
սէին, անձնատուր ըլլալուց ապա ոչ մէ-
կուն մտքէն կ'անցնէր: ամէնքը կը նա-
խընտրէին իրենց սիրական լեռներուն
վրայ սովամահ մեռնել, քան թէ Թուր-
քերուն յանձնուել և անոնց ձեռքէն
զանցել իրենց մահը և իրենց ընտանիք-
ներուն անարգութիւնը: Արդարեւ, գիւ-
րին էր գուշակել թէ, իրենց այս հերո-
սական զինուորականներէն և թշուա-
մէն պատճառած կորսնցներէն ու ծանր
կորուստներէն վերջը, այս վերջնոյն
կատարութիւնն ու վրէժխնդրութիւնը
այլեւս չափ ու սահման պիտի չունենա-
նային...

Իրերու այս յոյժ նպատակաւ ըն-
թացքը ժողովուրդը ծայր աստիճան ու-
ղեւորած էր և երկու ըստած բանը ան-
հետացած էր ամենուրեք սիրտերէն: Ապա-
քէն, թշուարն փառութիւնը յաղթող
վերջ, Հայերը ալ երբեք յուսակաւոր
պիտի չըլլային: Եթէ աւելի ահաւոր
թշուարի մը անօթութիւնը վրայ դառնալով
անոնց խանդը ու եռանդը չի ջլատէր
Մեր շարքը և քաղաքի լեռնակները
կարելութեան սահմանին մէջ ասոր ալ
ճարը գտան: Ամէն գիշեր հարիւրի չափ
երկատարներ խուճերու զաճումով
չըլլալով թուրք գիւղերուն վրայ կ'ար-
շաւէին և պետք եղած ուսելիքն ու ար-
մուրդը կ'առնէին: Երբեք չըլլալով
Այսպէսով կարելի էր գնա ժամանակ մը
աղէկ-զէջ ապրել: Բայց յաճախ ռազ-
մական թիւ նուազութիւնն ալ զգալի է-
ղաւ: Ուրիշ պիտի գտնէին անգամներ
քանի որ ամէն կողմէն թշուարի զինուոր-
ներէ պաշարուած՝ ու է ճամբայ չու-
նէին: Ինչ պիտի ընէին երբ այս երկու
կիսական նիւթերը ջոկողովն պակ-
սէին, անձնատուր ըլլալուց ապա ոչ մէ-
կուն մտքէն կ'անցնէր: ամէնքը կը նա-
խընտրէին իրենց սիրական լեռներուն
վրայ սովամահ մեռնել, քան թէ Թուր-
քերուն յանձնուել և անոնց ձեռքէն
զանցել իրենց մահը և իրենց ընտանիք-
ներուն անարգութիւնը: Արդարեւ, գիւ-
րին էր գուշակել թէ, իրենց այս հերո-
սական զինուորականներէն և թշուա-
մէն պատճառած կորսնցներէն ու ծանր
կորուստներէն վերջը, այս վերջնոյն
կատարութիւնն ու վրէժխնդրութիւնը
այլեւս չափ ու սահման պիտի չունենա-
նային...

Հայերը իրենց այդքալ դէպ ի ծով
կը դարձնեն
Այս հանգամանքներուն մէջ, Հայե-
րուն համար կը մնար միակ փրկութեան
Մօք.

ճամբայ մը—ծովը: Մովէն միայն կըր-
նար գալ օգնութիւն մը, ինչ ձեռով որ
ըլլար:

Սուէտիացիներուն մէջ կը գտնուէր
Մովէտիւրը—օղլու անունով Հաճի-Հա-
պիւլից 65 տարեկան ճարտար լուրդող
մը, որ 1895ին Սուէտիոյ մէջ յաղափո-
խութեան նախապարագաներէն մին է-
ղած էր: Վարչական փողովի որոյմամբ,
այս կտրիճ ծերունին մէկ քանի ընկեր-
ներով գիւղերուց անցնելով թշուարի գի-
ծը՝ կը հասնէ Իսթանբուլ: Երբ Իսթան-
բուլ քաղաքը մը գտնուելու պարագային
ծովը պիտի նետուէր և լողալով պիտի
երթար մինչեւ նաւը, որպէսզի այդ կեր-
պով կարողանար Կիպրոս կամ ուրիշ նա-
ւահանգիստ մը հասնել և Դաշակից պի-
տութեանը օգնութիւնը հայցել: Երբ վը-
տանգեալ հայրենակիցներուն համար
Դաշակից քաղաքը ոչ մէկ օտար նաւ գտնե-
լով, Իսթանբուլի քաղաքը, մեր քաջը
յուսարեկ կը վերադառնայ:

Ասոր վրայ՝ Հայերը կը խորհին ու-
րիշ միջոց մը՝ մարդ հասցնելու համար
Կիպրոս, որ 80 քիլոմէթրի չափ հեռու է
Սուէտիոյ ծովափունքէն: Իրենց տրա-
մադրութեան սակ ցտնուած անյարձար
փայտերով և աւելի անյարձար գործիքնե-
րով կ'սկսին շինել տեսակ մը նաւակ: Որով
մինչև Կիպրոս պիտի ճամբորդէր ինչեւ
Գրեգորեանը, նաւակին դիմացկունութե-
նէն աւելի իր յոյսը դնելով անշուշտ
իր լուրդողի ճարտարութեանը և իր ա-
նըկանցի ուղիին վրայ...

Մինչ այդ՝ Հայերը ուրիշ միջոցի
մըն ալ կը գիտնէին: Տալիքնայի ծովափնայ
բարձրութեան վրայ կը կանգնէ խոշոր
գործակ մը՝ ճերմակ պատառէ, մէջտեղը
կարծր խաւանիով մը. անկէ քիչ հե-
ռու ուրիշ հակա գործակ մ'ալ, որուն
վրայ հեռուէն զինուոր տեսնուելու չափ
խոշոր տառերով գրուած էր: Մինչ Հայ
ենք, օգնեցէ մեզիս: Հայերը կը յուսա-
յին որ այս նշանները պիտի նշմարուէին
Կիպրոսի մարտահաւերու կողմէ որոնք
երբեքն ալ կողմերը զիջելով գիտէին,
անգլիական Տորի շոգենաւին Կիպրոս
էրկրքները կատարած ռազմականութիւն-
ներէն ի վեր: Միեւնոյն ժամանակ պատ-
րաստ էին երեք էջէ բաղկացեալ
անգլիներէն խնդրագրի մը, զոր պիտի
մատուցանէին առաջին հանդիպող մար-
տանակի հրամանատարին և որուն մէջ
պարզուած էին՝ օգոստոսի սկիզբներէն ի
վեր Սուէտ լեռան կատարներուն վրայ
տեղի ունեցած իրադարձութիւնները և
իրենց արդի վտանգաւոր կացութիւնը:
Այս դրոշմակերպ մօտը և ծովափը կը
սպասէին թաղամթիւ պահակներ, որպէս-
զի իրողները վրայ մարտանալու մը երե-
ւաւուն պէս՝ նշան ընէին և ուղարկու-
թիւն հրաւիրէին: Այսպէս օրեր ու օրեր
կ'անցնէին, բայց իրենց անձկութեան
ուսածը դէպի ծովը սեւեռած պահպան-
ները ու է մարտանալի մը նշանը չէին
տեսնել ծովուն միակողմէ կապոյտին
վրայ:

Այսպիսի անձկալից շրջանի մը մէջ
է որ կը տօնեն Սուէտիացիք Ս. Աստ-
ուտ 16)29ին Սուէտ լեռան վրայ բա-
ցօղայ պատերազ կը մատուցուի, ամէն
ոք ջերմաստիճանը կը հաղորդուի. զու-
ցէ իրենց վերջին հաղորդութիւնը պիտի
ըլլար ամբիւս Սրտատու էր տեսարանը,
կենքերը և ծերերը կ'արտաբուէին. կըտ-
րեւներուն զէմը խօստ էր և մտած-
կոտ... Դէմքերը դարձած էին զէպի ա-
րեւելք ուր է Հայուն Աստուածը՝ արեւ-
ապաշտութեան հինաւոր գարիւնի ի
վեր. բայց այս անգամ զլուսները մերթ-
ընդ մերթ կը դառնային նաեւ զէպի ա-
րեւմուտք, զէպի Պիտիոնի ինքնաու-
թեան սահմանը, որու կապուտագիւղ
միկանայն վրայէն կարող էր գալ, պիտի
գար փրկութեան լատափայտը...

Սեպտեմբեր 3ին դարձաւ մէկը կը
մեկին իսթանբուլ, ու կը դառնայ
նոյնպէս յուսարեկ...

Միւս կողմէ, նաւակին շինութիւնը
գնա չէր աւարտած...

Վերջապէս սեպտ. 5ին, ծովուն վրայ
կը նշմարուի ֆրանսական... յաճախ
Նախախնայութիւնը Սուէտիացիները
մտադր չէր:

Դասուարեց Մ. Տ.

ՀԱՅԱՐԻՑ ՄԷԿԸ

I

Ընդհանուր իրարանցման և շփո-
թութեան ժամանակ Ազնիւը կորցրեց
իր օղակին և աղկան: Տղան պատանի
էր 13 տարեկան, իսկ աղջիկը՝ դեռատի,
16 տարեկան: Նրանց հայրը սակեւ էր
և ընտանիքը չէր գիտէր նրանք գտնուե-
լու մասին:

Ճանապարհին, երբ փախող-փախ-
չողի էր, անկարելի եղաւ կանգ առնել:
մարդիկ վազում էին՝ առանց հո նայի-
լու: Բոլորը ձգտում էին, ինչ էլ որ կը
լինէր, մի կերպ իրանց մարմինը դնել
Թուսաստան՝ աղաւթելու ամէն մի բոլոյ
սպասովող զերբալան յարձակումներին և
զաժանութիւններին:

Փախտականներին մի խմբի հետ
գիշեր ու ցերեկ քաղաքը յետոյ Ազնիւը
հասաւ իգլիք: Նա կարողացել էր հեռը
վերցնել միայն մի քանի լուս-փայտ և
կրկու փղերիկներին, որոնցք մէկը
ծծկեր էր, միւսը հաղիք 4 տարեկան:

Իգլիքում Ազնիւը գիտէր ամէն մի-
ջոցի՝ իր կորած զաւակներին գտնելու:
Նա շատերին հարց ու փորձ արեց, նկա-
րագրեց իր բաշտներին, բայց ոչ ոք
ոչինչ չկարողացաւ ասել: Իգլիքում չէր
կարելի երկար մնալ, տեղ չկար բոլորին
սպրկելու, պետք է շուտով դառարկէին
սենակաները, որպէսզի նոր եկածները
հանդուստան և ապա շարունակեն ճա-
նապարհը դէպ ի էջմիածին, Երեւան և
գիւղերը:

Իգլիքից դուրս գալուց առաջ՝ Ազ-
նիւը գնաց տեղական քահանայներից մե-
կի մօտ, պատմեց իր կորուստի մասին,
խնդրեց օգնութիւն: Որ սա ուշ դարձնէ
և երբ իգլիք հասնէին, իր զաւակները
Դանիէլը և Լուսաբերը, նրանց իմաց
տալ մօր որտեղ գտնուելու մասին: Բա-
հանան խտտացաւ, նրանք պայմանա-
կարեցին, որ Ազնիւը լինելու է էջ-
միածնում և այնտեղ սպասելու, է մե-
հօր նամակին:

II

Իգլիքից էջմիածին Ազնիւը եկաւ
ամբողջ ճանապարհը քայլելով, և ծծկե-
րին ու 4 տարեկանին շալակած, Երեւան
պատանու էին սալլորներ և նրանք
նստում էին սալլին, բայց դա երկար
չէր տևում: Իգլիքում նա հրաժարվեց
իր չու ու փայտից, ապարիւն հա-
մարեց նրանց իր հետ տանելը, ամառ էր
և կարելի էր առանց միջնորդի քնել բաց
երկրի սակի: Հանապազօրէն նա հաց էր
մտնում և զրաւով ապրում:

Էջմիածնում՝ եւս գաղթականներին
երկար չէին պահում, ուղարկում էին
գիւղերը:

Ազնիւը խնդրեց շատերին, եպիս-
կոպոսի ու վարդապետի ոտներն ընկաւ,
ասաց, որ կորցրել է տղային ու աղջի-
կան, պայմանաւորվել է իգլիքի քահա-
նայի հետ և յոյս ունի նրանց գտնել և
տեղից եկող խմբերից մէկին մէջ. ասաց,
որ աղջիկը հասած է և վախճանում է մե-
նակ թողնել...

Վերջ, ի վերջոյ, իր խնդրը առան-
հալ անգամներ կրկնուց և հասկացը-
նելուց յետոյ, նրան թոյլ տուին էջմի-
ածնում մնալ և տեղափոխել մի ըն-
տանիքում՝ մի խումբ գաղթականների
հետ:

Այստեղ մի ամբողջ շաբաթ մնաց
Ազնիւը, և որովհետեւ նա մենակ էր իր
երկու մանկիկներին հետ, համար էր և
հեղ, նրա վրա ոչ ոք ուշադրութիւն չէր
դարձնում: շոքոր, արձաններ և սնունդ
բաժանելով Ազնիւին մոտանում էին, նա
էլ, ամօթեց և զաւակներին կորցնելու
վրէժի համարձակութիւն չունէր երեսա-
լու և ձեռք պարզելու...

Առաջին շաբաթից յետոյ, Ազնիւը
զրկուց իր ծծկեր երեխայից... Մի օր,
«ճախից» յետոյ, երբ Ազնիւը ցամաք
ստիճից դէպ ի մանկան թերաւ և մե-
ստում էր Դանիէլի և Լուսաբերի մա-
սին, յանկար զգաց, որ ծծկերը այլ ևս
չէ շարժում բերանը, մանկիկը մեռել
էր...

Քնցաւ կրկին մի քանի օր. Ազնիւը
ամէն օր կարգ ու փորձ էր անում նոր
եկաւ գաղթականներին. ոչ ոք չգիտէր
մօր կորուստի մասին:

Ինքը, Ազնիւը, կամաց-կամաց կոր-
ցնում էր իր առողջութիւնը. դաղթի
սարսափները և հոգեկան տանջանքները
նրան հիւսկէլ էին, և մի տխուր օր Ազ-
նիւը չէր կարողացաւ իր չորս տարեկան
տղայի ձեռքից բռնած ման գալ նոր
եկաների մէջ և որոնել կորցրածը:

Նոյն օրը երեկոյան Ազնիւը մե-
ռաւ. ոչ ոք ուշադրութիւն չէր դարձրեց
այդ դէպքի վրա՝ այնքան շատերն էին
մեռնում և այնքան սովորական էր դար-
ձել այդ բանը...

Չորս տարեկան տղան զրկվեց իր
ծնողից, նա երեք օր մնաց բոլորովին
անխնամ: հաց ստեղծ չունէր, չորրորդ
օրը մի գաղթական կին, նկատեց նրան
և ցանկացաւ նրան խնամել: Բայց մա-
նուկը չէր մտերմացաւ նրա հետ և մօր
հոտից գնաց հանդերձաւ աշխարհ:

III

Գաղթականների վերջին խմբի հետ
եկան Դանիէլը և Լուսաբերը:

Իգլիքում այն քահանայ, որին
Ազնիւը խնդրել էր հետամուտ լինել և
զտնել կորածներին, առաջին օրվայ ա-
նաջող որոնումներից յետոյ՝ թողել էր
այդ միտքը, եւ Լուսաբերը եղբօր հետ,
առանց քահանային տեսնելու, եկաւ
էջմիածին: Ն

ԿԻՆԻԿԵՑԻՆԵՐԸ

ԲՈՐ-ՍՍՅԻՏԻ ՄԷԶ

(Ամսական քաղաքացիական)

Եթե հոգի ժամանակին Արեւ-
սանդրիայէն Տիկնայէ՛ր Մարտիկան պէ՛տ,
Մուրաբա՛նք և Գալիանան, ընկերակցու-
թեամբ Պ. Պ. Արամ Արշակեանի և Ան-
տոն Մարտիկանի Պատուիրակութիւն
մէջ էր առ որ միասին կը բերէր 27 սըն-
տակ հազուադէպ, ամբողջ նոր, ամ-
սունք մը ժամանակ աշխատութեան ար-
գիւնքը Հետեւեալ օրը, տիկնայէնը բերնէ
ձեռքով իսկ կը հազուադէպ, ընդհանուր
ուրախութեամբ մէջտեղ, զարթոյնաւոր
աղջիկները, որոնց ցնցոտիները չեն վե-
րադարձուիր այլեւս՝ կրակի տրուելու
և միանգամ ընդ միշտ մէջտեղի վեր-
ցուելու համար Մարտիկան պէ՛տի նու-
րա՛ն 490 ձեռք նոր հազուադէպ հա-
նելու թաղին ունեցողներէն մեծ մաս մը
երբ կ'իմանան պատուիրակութեան մէջ
Տիկնայէնը, Մարտիկանի ներկայութիւնը, ո-
րտեղուտ ծափերով կ'ողջունեն զինք
այն պահուն ուր զեպի բաշխուած վե-
րանը կը յառաջանար Նոյն բանը կ'ընէ
նաև զարթոյն մասն և աղջիկ ուսանող-
ները որոնք դասարանական բաժանումի
տարիքով իրենց զարթոյն բաշխէ մէջ, ծո-
վեցեղքը, կարգով շարուած ծափերու
երկար աղմուկ մը կը փրցնեն, երբ միւս
նոյն տիկնայէնը վերադարձի համար չո-
ղեմակայ կը մտնեն։ Եթէ մեր զաղթա-
կանները ուրիշ կերպով չեն կրնար յայտ-
նել իրենց երախտագրութեանը, զէթ
ծափերու այս յաճախակի սրտուածի
մէջ կը գտնեն իրենց սրտին զոհացումը։
500 աղջիկներէ զատ՝ 150 մանչ աշու-
կներու ալ հազուադէպ այսօր Միւս-
ցածները կամ Հ. Բ. Միւսթեան նո-
րեանք տիկնայէնը մասնաւոր համար չո-
ղեմակայ կը մտնեն։ Եթէ մեր զաղթա-
կանները ուրիշ կերպով չեն կրնար յայտ-
նել իրենց երախտագրութեանը, զէթ
ծափերու այս յաճախակի սրտուածի
մէջ կը գտնեն իրենց սրտին զոհացումը։
500 աղջիկներէ զատ՝ 150 մանչ աշու-
կներու ալ հազուադէպ այսօր Միւս-
ցածները կամ Հ. Բ. Միւսթեան նո-
րեանք տիկնայէնը մասնաւոր համար չո-
ղեմակայ կը մտնեն։ Եթէ մեր զաղթա-
կանները ուրիշ կերպով չեն կրնար յայտ-
նել իրենց երախտագրութեանը, զէթ
ծափերու այս յաճախակի սրտուածի
մէջ կը գտնեն իրենց սրտին զոհացումը։

Գիշերական րոնկով կը հասնին Ա-
ռաշտոր Ս. Բ. Բ. հոգի ունենալով Պ. Պ.
Արամեանն ու Բրոք. Գալիանան։ Նոյն
րոնկէն կ'ելնեն նաև՝ Զակարիէն Պ. Զի-
յէրեանն ընտանեաց և շատ մը կարեւոր
նուիրներով։ Զօր օրուան պայրամի
օդադաշտն բազմաթիւ հիւրեր պիտի բե-
րէ կ'ըստի։ Ու արգարի, կարծէ զայլ
կիւրանք աչքերով տեսնելու համար հա-
կութեան պատրուի փրկող այս քաղցր
անոնց 90էն 100նոց ծերուկ մայրերն ու
հայրերը, և մանաւանդ անոնց ատոյշ,
կայտառ ու անվեր կորիւնները։ Հապա
պաղուտ աչքերով և վարդապետի դէմքով
հոս իսկ, Մովսէսի անաղնիքներու վրայ
կեանք անող միջինիկ ծագուկները,
որոնք հեղուկութեան մեծաւոր և զօրաւա-
լու վրայ են...

Առաջնորդ Սրբազանը վաղը հանդի-
սուտը բացումը պիտի կատարէ զարթո-
նեալ, որոնց տեսուչ կարգուած է Պ.
Բ. Գալապալեան, զորին մարդը Հա-
սած է նաև ուսուցիչ մը և մասնաւոր
կապաւորներ երկու ուրիշներու Մամիկ
է պրոքէն թէ զաղթականներէն ուսուցիչ-
ներ և վարժուիչներ կան։

Հիւանդանոցի կազմին վրայ աւել-
ցած են երկու նոր հիւանդապահներ։

Արհեստագործի վրայները ամենաա-
հեղի տպագրութիւնը կ'ընեն այնպիսի
վրայ։ Եթէ մեքենաներ չարիքի սկսած
են արդէն։

Ծառով կ'արձանագրենք Պատ. Խան-
գամուրի մեկնումը Գալիէն, ուր ամիս
մը ի վեր երեքի վրայ ձգած էր իր հո-
ւաքը, անհունութեան օգտակար ու հետեւե-
աբար ամեն կերպով արդարանալի պատ-
ձաք մը համար։ Պատուելին Բեմի աշ-
խատողներու շարքին, էն ժամանակ
ներէն մէկը եղած է, անոնց յետին
մաքի աշխատող մը, որուն անաղնիք ու
րերու քաղաքային աշխատութեանց մէջ
ունեցած կարեւոր բաժինը չպիտի մոռ-
ցուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՆ ՀԱՅՅԵՐ

Ուսանողներէն կը հետաքրքին հոգի.
Տիկնայէնը և Պալապալեանը զեպանք
հարանդ ստացաւ Թուրքիոյ արտաքին
գործերու նախարարին ընկուտ որ, կ'ընէ
չղադրեցնէն Հայոց կոտորածները, Ամե-
րիկայի Միացեալ Նահանգներու և Թուր-
քիոյ միջև բարեկամական յարաբերու-
թիւնները պիտի վնասուին։

Վարչական պաշտօնականներ այդ մա-
սին քաղաքագրութիւն կողմէն թէ Բ.
Դրանն ինչ զեպանք հարանդ ստացաւ
թիւնները խզելու մտադրութիւն չկայ,
այլ միայն ամերիկեան ժողովուրդին և օս-
մանեան ժողովուրդին միջև բարեկա-
մական յարաբերութիւններու խզման
վրայ է խօսքը, որպէսզի ցոյց տրուի
Թուրքիոյ թէ, կոտորածներու շարու-
նակութիւնը ինչ աղբիւրներէն կ'ունե-
նայ հանրային կարծիքին վրայ։

Ուսանողներէն նոյն ամսաթուով
եկած ուրիշ հետաքրքիր մընալ կ'ընէ թէ
Բ. Դրանը պիտի թողարկուի Ամերիկայի
դատարան (քեթի քեպլան) նպատակով
Միացեալ Նահանգները երթալ ուղղով Հա-
յերուն մեկնիլ Թուրքիայէն։

Դարձեալ 9 Հոկտ. Թուրքիայէն կը
հեղադրեն Թանի։

Տեղի Բրոքիէն թղթակցը կ'ընէ
թէ Բրոքիէն Տիկնայէնը Հայերու սոս-
կայի կոտորածներու վերաբերման մաս-
նաւոր տեղեկութիւններ կ'ունայ ու-
րոնք իմացած է։ Կարծեցիկ մանրիկան
Նիքաթա գոյէթի մէջ պաշտօնակցէն Թուր-
քիայէնը կը յարէ որ աղջիկներու երկու
երրորդը և մանչերու վեց եօթերորդը
աքորուելով մեղած կամ հարէններու մէջ
տեղադրուած են։ Բրոքիէն օրերէն բան-
տարեւելով, շարժարեւելով, խնայաբ-
ուելով կամ մեթ ու խոնար քանակութեան
մէջ մնալով մեղած են Բրոքիէն օր Պու-
ճիկանները, որ իր ուսումը Կոնստանդու-
պոլիսէն էր, մայրերն ու եղանակները քա-
ղցով փրցուցած են, ուրիշ զանազան
յարջարաններ ալ տալէ յետոյ ապա-
նած են Բրոքիէն օր Թեմէնդէնային ալ
միւսնոյն շարժարեւելներուն հնարակի-
քէ յետոյ անօթի թողուած և յետոյ Տի-
արպէնքի ճամբուն վրայ սպաննուած է։
Բրոքիէն օր Որբերան, որ իր ուսումը
տաւած էր Բրիտանիայէն մէջ, ուրիշ Բրո-
քիէն օր մը շարժարեւելներուն անաւա-
ստ զանաւորով խեղադրուած է։ զինք
Մարտիկան տարած ու սպաննուած են Բրո-
քիէն օր Նախիկան, որ Հարպըրի ամե-
րիկեան գոյէթին մէջ ուսում տալի էր
պաշտօնակցէն է միւսնոյն փառանակ
Բրոքիէն օր Թեմէնդէնային հետ։

Թղթակցը կ'ընէ կ'ընէ միջամտու-
թիւն մ'ընելու որպէսզի Հայերու քա-
ղաք մասը որոնք ողջ մնացած են դեռ,
չտեսնեն նոյնպէս իրենց ընտանիքի ան-
գամներուն պահանջուիլը՝ զարգարելու
համար հարէնները, Կ. Պալապալեանի
զեպան Պ. Մարկեթեան, հետաքրքրով
թէ քան հազար անգլիական ոսկի պէտք
է Հայերու նպատի գործը սկսելու հա-
մար, կ'ընէ. «Թախանձաղին կը խնդրեմ
մարդկութեան բոլոր բարեկամներէն որ
իրենց ձեռքէն եկած ամեն ինչ իրեն
մեղէ օգնութեան հասնելու համար»
Բրոքիէն օր բարեկամական հիմնադրու-
թիւնը 6,000 անգլիական ոսկի տուած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՆԵՐ

ԱԿՍՏՐՈԳՐԱԼՈՒՐՆԵՐ

ԻՌԻՃՈՒՄԸ ՍԵՐՊԵՆՈՅ ՎՐԱՑ

ՅՈՑՆ ՍՊԱՅԱԿՈՑԸ Ի ՍԵԼԱՆԻԿ

Աթէնք, 20. — Եոյն Սպայակոյտի
պիտը Սելանիկ հասաւ։ Մօտ օրէն Բա-
գաւորին գալուտան ալ կ'սպասուի։

Աթէնք, 20. — Իմացողներէն Պուլկա-
րիոյ դէմ մղուած կռուին ֆրանսացի վե-
րաւարդները փոքրագոյն ատաղնի երկա-

Այժմ Մ. Նահանգներու բոլոր մեծ քա-
ղաքներուն մէջ կ'ոմիտնեն և միթիւն-
ներ կը կազմեն ատր համար։

Դերմանական Բեօքիէն Զարմեկ
լրագիրը հրատարակելով թէ Մ. Նահանգ-
ներու Կ. Պալապալեանը բողոքեց Ե.
Հայերու կոտորածներուն դէմ, հետեւեալ
զեպանքներէն ըրած է, որ կը յայտնէ
Դերմաններու մտայնութիւնը. «Թուր-
քիոյ իրենց զեպանքը քանն է թէ
կ'ընէ կը վարուին Հայերու հետ և Մ.
Նահանգներն իրենց մեծամասնութեան ա-
պացոյց մը կ'ուստան, երբ կ'ուզեն ան-
գամ մը եւս մարդկութեան պահպանու-
նէր հանդիսանալ այնպիսի խնդիրներու
տարիքով որ ուղղակի իրենց չեն պատ-
կանիր։ Մ. Նահանգները լաւ կ'ընեն և
թէ յիշեն իրենց անաղնիք քանակութեան
զէնքը ծախելը՝ Գալեակ Համաձայնու-
թեան և իրենց այդ գործողութեան ան-
համաձայն լինելը մարդասիրական զգա-
ցումներու հետ»։

Կը լսենք թէ Արեւ. Հայ Կարմիր
Խաչի Յանձնարարութեան արգարտագրէն
յուզուած Հոկտ. 3ի Պալապալեան, Զալապա-
րուժան պարունակութեան, դիմած է
Առաջնորդ Ս. Հօր. որ պատասխանած է
թէ սխալ մը պատահած է և զրկած է
նոյն Պալապալեանը Զալապարուժան
զրեպալ մէկ օրինակը։

Արեւ. Հայ Կ. Խաչի Բոր-Սախի գաղ-
թական վերականգնելու շինութեան հա-
մար առաջած է Տ. Ս. Կամալեանի
1000օսա բաժնակ, Տիկնայէնը Մ. Կիւր-
ճեան Ե. 200, Ն. Բեկեան պէ՛տ 200, Ս.
Բարթոլ 100, Ն. Կերպէ 100, Տիւրք
Մ. Բալապալեան 50, Լ. Օտապալեան 50։
Կոչուելու առաջած է Տ. Ս. Մաղ-
լուճեանի գործադան զանաւորներէն 2-98։

Դանիքի արար պատկերազարդ Թեր-
թէ՛ր Մուսալլա, իր անցեալ շարժում
թիւն մէջ հրատարակած էր Բոր-Սախի
Հայի քանակութեան մէկ յուսանկարը։
Եթէ հոգան հասած Բարթոլի Խիւսարա-
սիւն մեծ Թերթին մէջ ևս կը գտնուի
Սաւաթի Հայ աղատակներուն լու-
սանկարները ֆրանս. և գրաւարին և
մակոյկներուն մէջ, ինչպէս նաև Մու-
սա. Տաղի պատկերը։

Սաղաթ Հ. Բ. Ս. Միւսթեան պա-
տենաթերթին «Միւսթեան» Երազի
համարը Առաջին յօդուածը՝ «Մուսթեան»
քաղցր ապառ» ընկէ ևս թէ «այս
պատուական զաղթականները առջի օրէն
ընէն համակրութեան և հազաութեան
ստակալ եղան թէ Անդ. Կալապալեան
թեան կողմէ՛ր Զ. Զարմեկի հաշտի քա-
ղաքանէն է անոնց խնամատարութիւնը,
և թէ մասնաւորապէս հայ զաղթական
կողմէն, կը յիշէ Հ. Բ. Ս. Միւսթեան
կատարած վերջ անոնց օրհուրման գոր-
ծին մէջ։ Այն օրը կը պարունակէ
նաև Միւսթեանի կերպարի գեղեցիկ մէկ
յօդուածը՝ «Թշուամի Եղապարներ»։

Հ. Ե. Բ. ԸՆԿՈՒՄԱՅՈՒԹԻՒՆ (Դանիք)

Ընկերակցութեան ժողովարարին
մէջ յաւելիկայ կիրակի 24 հոկտ. ժամը
10.45, պիտի քանախօսէ Տօք. Արեւ. Խո-
րէն, նիւթ ունենալով պատուաւոր Մարմն,
Փափագողները սիրով կը հրաւիրուին։

Բանաստեղծներէն անմիջապէս վերջ
տեղի պիտի ունենայ պատասխանը՝ Ընդ.
ժողով. կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն
որ հանին ներկայ ըլլալ։

Ինքնակրթութեան ժողովարարին

Թուրք Սելանիկ հասած է. Տօյրանէ կը
տեղեկագրեն թէ Պուլկար զօրաւորին
ը կ'ատարելապէս ոչնչացած է։ Տօյրան
կը չընէ թէ Պուլկարները Բարթէն և
Մէլիքը պարպած են։

Ամսթերուած, 20. — Դերմանայի
կը յաւելին թէ Պուլկարները Խիւս-
թայի հարաւ-արեւել, կողմը արազ
յաղապարու մը կ'ատարած և 2000 զեր
ու 12 թնդանօթ զրաւած են։ Չեկոյցը

Ս. ԱՌԱՋՆՈՐԻ ՀՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Ի ԲՈՐ-ՍԱՍԻՏ

Վերջին պահուն Բոր-Սախի մեկի քր-
ուած հետադիւր մը կը մանուցանէ թէ յաւա-
քիկայ կիրակի Առաջնորդ Պեր. Տ. Թորգոմ
նպաւ, Հայի. քանակագիրին մեջ Ս. Պա-
սարազ պիտի մասնագանէ։

Կ'աւելցնէ թէ հիւսա Բուժանօլոյի ուղ-
ղութեամբ յառաջանալու վրայ են։ Մի-
ւեւոյն զեկոյցը ցոյց կուտայ թէ Դեր-
մանայից Սամաւարիայի հարաւ-արեւել,
կողմը ձախողութեան մասնագան են։

Հօդան, 10. — Պուլկար զօր. Տի-
միթիէն, որ ուսումնական քանակին մէջ
կը կուտէ, իր բոլոր պուլկարական
պատուանշանները ետ դրեց յայտարա-
րելով թէ զանոնք չպիտի կրէ այնքան
ստան որ Թերթինանտ Պուլկարիոյ Զար-
մալ։

Սելանիկ, 20. — Սերպ և Կաշանից
զինուորները Սթրամիկան գրաւեցին։
Սերպը թիմօքի հովիտին մէջ թշնամի
ուսերը քիչեցին՝ ծանր կոտորածներ պատ-
ճառելով անոնց։ Պուլկարները Տէմէա-
ղար պարպեցին։

Լոնտոն, 19. — Անդ. և ֆրանս.
զեպանները Պ. Զարմեկի հետ տեսակ-
ցութիւն մը ունեցան Աթէնքի Արապի
գործող պաշտօնատան մէջ։ Մօք.

ՊՈՒԼԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐ...

Բերթոլետ, 20. — Զարմ յայտա-
բարտագրի մը մէջ կ'ընէ թէ Բուս ժողով-
ութեան խնդրուած սրտով Պուլկարիոյ դէմ
սուր կը քայլէ և օլաւութեան դատին
գաւառանը կը յանձնէ Առաւելոյ արար
պատուաւորին։

Լոնտոն, 18. — Էնլէր Կաշա Պուլ-
կար կոտորածներու հետադրեց, ըսե-
լով. «Ամենայն պիտի մեր հողերը Պուլ-
կարից կը յանձնենք, լաւ համոզուած
ըլլալով այն ամբողջ բարեկամութեան
որ կը կապէ Թուրքիան Պուլկարիոյ»։

Արեւելեան ձակաւտէն

Բեթոլիւտ, 20. — Ռիկայի շրջա-
նին մէջ յաւան կորւ մը ծագեցաւ ուր
Դերմանայից ըստ իրենց զեկոյցին յա-
ջողեցան զեպի Կիւսիս յառաջանալ Մի-
թաուի շրջանին մէջ։ Տիկնայէնը ձակա-
տէն վրայ կ'ընէ կը կատարուի, բուս
հրաւիրէ գործողութիւններով, սակայն
հուսք միշտ Սթիքի մէջ իրենց յաջա-
ղութիւնները ընդարձակեցին՝ յանկար-
ծակի յարակուսով մը քիչեցով Զարթո-
րիւք գիւղին, օրու ընթացքին գրաւե-
ցին 9 թնդանօթ, յաղմաթիւ գիւղացի-
ներ և 100 զերի։ Դերմանայի Բորթոլի-
նի առաջին զօրաւորներէն հրաջանակի-
ներուն կը պատկանէին Զիւրոյց կա-
ւեցնէ թէ Դերմանայից հեղձուցիչ
ուսերը քաղաքներուն դէմ բուսն վեր-
առաւելութեան մը Բուսիւրը այս զօրա-
ւորականի պատկերով զինուորներէն Կա-
րեւոր մաս մը սուրնէ անցուցին։ Այս
շրջանին մէջ թշնամի և խաղաղութեան
կը շարունակուի Զարթոլիւքի վերի մասին
մէջ։ Բուս զօրաւոր յարձակում մը Աւա-
րօրմանները փախուտի մասնաց-
երկու գիւղեր դրոյով ամուսեցան, միւս-
դեռ բազմաթիւ զերիներ և գիւղացիներ
Ռուսերու ձեռքը մնացին։ Ստացուած
արդիւնքներէն մէջ Ռուսերու հարպի-
կութեանը ի յայտ կը բերէ այն պարա-
զան թէ հոկտ. 18ին ուսումնաբեր միւս-
այն մէկ կէտէ վրայ 1950 զերի բանած
են առանց հայրի անհետիւն. մեծաքանակ
ազգանակութեան և լուսած զէնքերու
գրաւարմը, միւսնոյն իրենց միայն 51
նոցի կորսնցուցին։

Լոնտոն, 20. — Առաւելեան զե-
կոյց մը կ'ընելուն թէ Բուսերը յաւա-
յարձակութեանով Սթիքի արեւմտեան և
զերքը և Զարթոլիւքի մասերը զանազան
կէտերու վրայ հասած են։

Տարսանիքի մէջ

Գալիէն, 20. — (Պալապալեան) Էր-
րամանատարը կը տեղեկագրէ թէ անց-
եալ շաբաթուան ընթացքին 60 թնդա-
րէն վրայ Թուրքերը սկսած են պայթե-
ցուցիլ Բարեկամատար սկանք իրենց
իսկ իրաւունքներուն դէմ վրայ պայթելով
անոնց շատ վնասներ պատճառեց անոնց
մեքենաներուն գրկուել։ Գոյն ուրիշ մէկ
մասին վրայ թշնամին յաղողեցաւ մեր
խաղաղութեան տակ սկսած մը պայթեցնել,
քայց հոն պատուաւորները արդէն քաղաւած
էին և միմիայն մեր սկանք զնոյններէն
5 հոգի որոնք հոկտ. 18ին կ'աշխատէին
Թաղաւելով կորսուած համարուեցան, 3
օր վերջը անոնք իրենց քաղաւած կիւ-
ւան կ'ան, պատահած փորձանքէն խիստ
ծիւղ քաղաւած լինակի մէջ։

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

ՍԵՐՊԵՆՈՅ ՄԷԶ

Աթէնք, 21. — Սրբաւորման յի. գրաւ-
ուած Զրամ. զինուորներու կողմէ, որով
համան ստացան Սերպիական սանձաւա-
լուիւր շանցիկ։

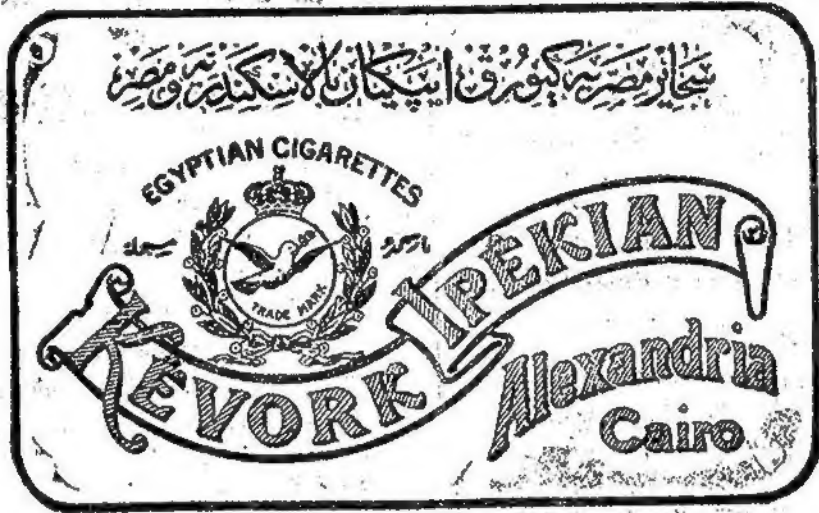
Աթէնք, 21. — Իսկիւրի հովիթին միջո-
ցաւ հաղորդակցութեան պատասխանութիւնը
վերջականապէս ապահովուած է։ Կը հաւա-
սանուի թէ պուլկարական երեք զօրաւ-
որներ կեդրոնացուած են Են Են Են Են Են
մանակիւսի վրայ։

Աթէնք, 22. — Սերպեր հիւսիսի մեջ
յարձակողական սկսած, միջոցաւ հարա-
ւակողմէն իրենց գիծերու վրայ յարձակող
Պուլկարներուն իսկ կը զենէ։ Աւստրոգերման
կորուսները միջին հիմա շուրջ 60,000ի
կը հասնին։

Բարիք, 20. — Նիւսի վերջին լուսեր
ցոյց կուտան

ԳԵՈՐԳ ԻՓԵԿԵԱՆ

Փակեցեք

Սկսեցեք

ԿԸ ԾԱԽՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՇՐԱՅՆԻ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԱԳՈՒՍՏԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈԲՐԻԿ ԱՂՋԿԱՆՑ
ՇՐԱՋԳԻՍՏՆԵՐ, ՊԼՈՋՆԵՐ
ԵՒ ԳԼԽԱԿՆԵՐ

Գլխարկներ, գլխամուկներ, շապիկներ, հոսեղեններ, մետաղեգներ, կաշեայ առարկաներ, կոթիկներ, մետաղեղեններ, նամբարդներ, քանոն պիսոյներ և ամեն ինչ առաջ մերի:

Գինեքը յոյժ չափաւոր եւ աներցելի:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱՌՈՏԻ
եւ Եգիպտական սկսարեքներու

ԿԱՍՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՁԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համալսարան եւ իր Ապրանքներ (Աստ) Ծխախոտներ և Սկսարեքներ

ՊԱՆԵՍՕՐԵՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իրաւագրութիւն՝ ամբողջական վճարում
Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնական ԲՈՒԼՆԻ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքաղաքներ, Գաւառներ, Սկսարեքներ, Գործարարներ, Գործարարներ, Մանուկներ, Սեփեղ եւ Զաւակներ, Փոխ-Գործարարներ, Գործարարներ, Մանուկներ եւ Ստան:

ՊԱՆԵՍՕՐԵՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամեն անհայտ գործողութիւններ:

ՊԱՆԵՍՕՐԵՆ կ'ընդունէ զբաղման առանցքներ, հետեւեալ առիթներով:

Հարկերէն 3 րոպէս վճարելիք
» 3,50 9 ամիսէն »
» 4 1 տարեկէն »
» 5 5 տարեկէն եւ աւելի վճ.

Նոյնպէս խնայողութիւնը քաջալերելու համար հաստատու է Փոքր Խնայողութեան յատուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունէ Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հարկերէն 1 տոկոսով:

ԲՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Եւրոպայի Տարածքի 16
Սեփականատէ՛ր՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կասկածներ ամեն տեսակ ապրանքներ գործերու պատրաստութիւնը, Գործ, Տեսակ, Հաշուեցուցակ, Նամակագրութիւն, Այցեւորներ եւ չափաւոր գիներով:

Ցանկանալով կը կատարուի խորհրդով:

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԿԻ ԲԱՐԳՄԱՆՈՒՄ
Անգլիերէնի ծանօթ ուսուցիչ Լ. Ա. Կողմէ

ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒՄ Ե՞ Ե՞՞ ԳՐԱԶ
Նկարագրութիւն՝ Մօնի օտար միւլում անհայտ անհայտներուն:

Գրական գին 1 Ղ. 12 պրակը 10 դր. փոստի ծախքը մեր կողմէ:

Դիմել հրատարակիչին՝
Aram Stepanian, Imp. du Journal «Arev» Aboudardar, № 16 Alexandrie.

Պատրաստուած անհայտները պարունակող 6 պրակնոց գրքիկն էին օրինակներ միայն մնացած են:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՐԱՋԱՄԵԱՆ

ՔԱՐԻՒՂԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՆԱԿԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈԲՐԱԿԱՆԱԿ

Աղեքաղաքի, Սիսի ՄԻՓՈՒԱԼԻ փողոցի 40
(Սքարիթի մոլորակի դէմը)
Թիւ 88-85

Այս վաճառատունը կը հայտնի թէ Աղեքաղաքի եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՆՔԱՆԵՐԻ հարազատ ուսանողներ ամբողջական թիւով, չափաւոր գիններով Ապրանքները օրը օրին կը յանձնուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:

ԴԻՄԵՆԵՔ ԵՒ ԳՈՆ ԳՐՈՒՄԱՆ:

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱԼՊԻՈՆ
Թիւ 39 փողոցի 29 Աղեքաղաքի
Անգլ. պանակաւորին մօտ
Թիւ 24-95

Դեղագործ Ս. ՊՕՂԱՆՆԸ կը ծանուցանէ յարգելի հասարակութեան, բացառելով իր նորահաստատ ԱԼՊԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ, թարմ դեղերու հետ միջերկրի մը Դեղերը կը պատրաստուին ամենամեծ խնամքով եւ ըստ կարելւոյն առանց խախտել աղքատաց դեղերը ամենայն շնորհ:

ԱԼՊԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ ունի ամենամեծ մանակ տրամադրելի մասնագէտ բժիշկներ ամեն տեսակ հիւանդութեանց համար: ԱԼՊԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ յանձնարելով փոխանակ օտարներուն, եւ զոն պիտի մնա:

ԴԵՐՁԱԿՈՒՄ
ԱՂԱՐԻՒՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Պապ-Սիսի, Սուֆ-Էլ-Խանիմ, Թիւ 159

Կը կարէ խիստ մաքուր եւ վերջին նորոգութեամբ, Նաեւ կը զատակաւորուի բոլորական կանոնով, գիները դեւորման չեն կէ:

Ա. Ն. ՕՏԱՊԱՆԵԱՆ
ՍՐ ԸՆԿ.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Հաստատուած 1902
Գանձի, Սրբի, Կեփի

Կը վաճառուին ամեն տեսակ կեդրանդներ, քղեղեն, բամպակներ, սպանդ, պաքիս, գլեփր, մասաթում եւ մանաւանդ դեղանկներու պիսոյներ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ:

Ներածմունք ուղղակի եւրոպայէն: Ապրանքներու ամենամեծ թիւն եւ գիներու չափաւորութեան մասին արդէն իսկ համառ. ստացած այս վաճառատունը կ'արժէ անհամար յայտնել:

առիթմն օգտակար

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ

Banco di Roma

Հաստատուած 1880ին

Իրաւագրութիւն, 200,000,000 Ֆրանք ամբողջական վճարելով

ԸՆԴՀ. ԿԵՂՈՒՄԱՆԵՐԻ — ՀՈՒՄ

Կեդրոնական: Քարի, Ճէնովա, Նաբլ, Բուքինո, Ֆիորենցա, Աղեքաղաք, Զրիւ, Գ. Պօլիս, Պարիզ, Գանթեր, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՆԱՅԻՂՔ

Ապա Ապաւոն Լազարի Արեցո Անէցանո Պէնզա Պարիզ Մօնթ Գալիսի Գանթեր Գանթեր Գանթեր Գանթեր	Տարա Սալ Տէրո Տոմաս Տրապանի Տրապանի Լուրա Մօնթօվի Մօնթօվի Մօնթօվի Մօնթօվի	Քիւնդոյ Սիլեա Սուպիս Քարիպոն Քիւնդոյ Քիւնդոյ Քիւնդոյ Քիւնդոյ Քիւնդոյ
---	--	--

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունէ ամեն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժեքներու, վրայ ապան, եւրոպայի եւ Եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրաւ փոխարկ, ինչ եւ Եգիպտոսի, Ռուսիոյ, Ֆրանսիոյ, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի վրայ պարտաւորութիւններու գանձում, Կործանելու եւ վրէժախառնութեան շանուած պարգեւներու գանձում, եւրոպայի եւ Եգիպտոսի մէջ պարտաւորութիւններու գործողութիւն, Արժեքներու, պարտաւորութիւն, Ապրանքներու պարտաւորութիւն եւ ամենայն գործողութիւն:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունէ զբաղման առանցքներ, ուզուած ատեն կամ որչափ պայմանաւած մով վճարելի:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մօնթեքալիսի համալսարանի քերականներ, ուր ամեն տեսակ սեղանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յանձնարողներուն:

ԵՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍԵՑՈՒԿ

ՄԵՆԵՐԱՆ ԱՆԵՐԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԶԻՆԵՐ ԲՈՒՄ

ՍՍԿԱՐԱՆ

22 Հոկտեմբեր 1915

ԲԱՄՊԱԿ	Բացում	Փակում
Նոյ.	18 11/16	18 13/32
Յունիս	19 1/16	18 25/32
Մարտ	19 3/8	19 20/32
Նոյ.(1916)	18 5/16	18 7/32

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՄ
(3 ամիս) 103 10/40 103 10/40
(2 ամիս) 105 30/40 105 30/40

ԱՐՁԻՓՈՒՂ	Գրեթէ Ֆոնիսի 1886	Ֆր. 287.—
»	» 1903	» 233.—
»	» 1911	» 245.—
Բաւելի Եգիպտոսի	»	» 133.—
Բաւելի	»	» 91.50